



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Regula Morum. Sive Dictamen Conscientiæ

Babenstuber, Ludwig
Reichlin, Alphons
Hepper, Johann Baptist

Salisburgi, 1697

§. I. An liceat relictâ opinione propria probabiliori ac tutiori sequi alienam minùs probabilem, minùsque tutam? item: an hanc liceat consulere, vel docere?

urn:nbn:de:hbz:466:1-39970

sistendum, sed ulterius tendendum ad certitudinem. Quin immò neutra earum partium potest apparere tuta. Atque in hunc modum evadimus damnationem 4. & 21 propositionum ab Innoc. XI. prohibitarum, & motæ quæstioni satisfacimus.

ARTICULUS III.

De usu sententiarum probabilium particulari.

JUvat nunc explorare, quomodo ea, quæ de legitimo usu Probabilitatis dicta sunt generatim, habere se debeant in praxi quotidiana. Quare discurrendò per materias particulares damus Ministrum Sacramenti, Medicum, Judicem, & Advocatum, quidque cuilibet in suo statu ac conditione circa probabilium opinionum electionem sit licitum, vel illicitum? inquirimus. De alijs quibusdam generibus hominum mox in seq. §. differemus.

§. I.

An liceat relicta opinione propria probabiliori ac tutiori sequi alienam minus probabilem, minusque tutam? item: an hanc liceat consulere, vel docere?

SUMMARIUM.

1. Licitum est relicta propria sententiâ sequi alienam minus probabilem, minusque tutam: immò etiam consulere.
2. Quid si expresse rogeris tuam sententiam?
3. 4. Quid hic liceat, vel non liceat Professori publico?
5. 6. Quid Confessario?
7. Quomodo peccet Confessarius non absolvens pœnitentem, qui sequitur opinionem suâ contrariam.
8. Subditus tenetur obedire, licet probabiliter, vel probabilius existimet, rem præceptam esse illicitam.
9. Quid si existimet, in aliquo casu se non esse obligatum ad obediendum?
10. Impugnatio doctrinæ num. 8. Assertæ.
11. An subditus teneatur obedire Superiori, quem putat non esse legitimum?

I. Corol.

I. **C**orollarium I. Quilibet licitè sequitur opinionem probabilem aliorum relicta propria probabiliori ac tutiori. Th. Sanchez 1. in Decal. c. 9. n. 14. Castropal. *Disp. 2. de Consc. opin. pu. 2. n. 2.* Bonac. *Disp. 2. de peccatis. q. 4. pu. 9. n. 4.* est communis. Ratio est: quia sequens opinionem aliorum verè probabilem prudenter agit non minùs, quàm illi, qui eam sequuntur ut propriam, potest enim prudenter judicare, motiva talis sententiæ etiam esse digna rationabili assensu, atque adeò ex illa formare certum dictamen Conscientiæ. Hinc Doctor Theologiæ moralis, vel alius, à quo petitur Consilium, potest respondere secundùm sententiam minùs probabilem, & minùs tutam non solùm propriam, sed etiam alienam. Sayrus in *clavi reg. lib. 1. c. 6. n. 4. & 11.* Bonac. *loc. cit. n. 6.* Diana *parte 2. tract. 13. resol. 14.* Bardi *discept. 4. c. 20.* & alij. Ratio est: quia quilibet alteri licitè suadet, quod ipsemet licitè sequitur: neque enim quis tenetur magis curare alterius Conscientiam, quàm suam. Atqui ejusmodi sententiam consultus ipsemet licitè sequitur, ut constat ex dictis; ergo. Neque sequitur, respondentem ex aliorum sententia loqui contra propriam mentem: quia vel potest assensum de probabilitate suæ sententiæ omninò suspendere: vel potest cum dissensu speculativo de licita sequela alienæ sententiæ habere assensum practicum de licitate illius, atque secundùm hunc eam consulere: quod non est loqui contra mentem.

II. Cæterùm tradita mox doctrina eatenùs limitanda est, ut non habeat locum, quando quis expressè interrogatur, quid ipsemet ex sua propria sententia teneat? vel quid sit tutius, & probabilius? in tali enim casu vel penitùs debet abstinere à responsione; vel tenetur respondere secundùm propriam, & probabiliorem, tutiorémque sententiam. Ita ex Joanne à S. Th. docet Clariss. P. Paulus Mezger *tract. 5. disp. 14. 4. 9. q. 2. n. 4.* Bardi *loc. cit. n. 5.*

Ratio est: quia aliàs interrogantem deciperet, & peccaret contra veracitatem, ac fidelitatem. Itaque valet prædicta doctrina, quando consultans aliud non exprimit, sed præcisè interrogat, quid liceat? vel utrùm ad aliquid obligetur? v. g. an liceat inire talem contractum? an teneatur restituere? talis enim præsumitur solùm esse sollicitus, quid citra imprudentiam ac culpam in re favorabili à se fieri; vel utrùm ab obligatione honestè excusari possit? non autem, quid ille, quem consultit, absolutè sentiat, vel censeat esse probabilius ac tutius? Immò, ut vult Tambur. 1. in *Decalog. c. 3. §. 4. n. 15.* in tali casu non solùm quis licitè potest, sed etiam tenetur respondere secundùm partem interroganti favorabilem, posito, quòd velit respondere. Ratio est: quia ille hoc ipsum interrogare præsumitur, an nempe sit aliqua via favorabilior, quam liceat citra periculum peccati in operando tenere? Ergo si talem sciat consultus, tenetur manifestare: secùs enim non agit bona fide.

III. Corollarium II. Doctor, vel Professor publicus non tenetur docere ea quæ ipsi videntur probabiliora, sed satisfacit suo muneri, dum docet etiam minùs probabilia, quamdiù non prævidet, inde scandalum exoriturum. Sanchez *ubi supra n. 26.* Castropal. *n. 7.* Tambur. *n. 16.* Ratio est: tum, quia obligatio habendi pro qualibet opinione motiva probabiliora foret nimis onerosa: cum scapè, quod heri apparuit probabilius, hodie appareat minùs probabile. Atque hinc fieret, ut quis ferè quotidie teneretur mutare sententiam, quam dictavit è cathedra, tum etiam, quia quilibet docendo sententiam verè probabilem prudenter se gerit, eo ipso, quòd ingerat intellectibus Auditorum motiva digna prudenti assensu, ejusque viam ostendat se prudenter gerendi. Atqui docens sententiam minùs probabilem docet sententiam verè probabilem; ergo.

IV. Co-

IV. Corollarium III. In materiis fidei vel morum scienter, vel ex ignorantia culpabili docere falsa & improbabilia est peccatū mortale. ita *citt.* Ratio est: quia sic docens dat Auditoribus ansam periculosam errandi in rebus ad animæ salutem pertinentibus, eosque graviter decipit. Mortaliter quoque ille peccaret, qui in materiis etiam levioris momenti v. g. Logicæ, vel Rhetoricæ, communiter doceret improbabilia. Sanchez *loc. cit.* Castrop. n. 8. Ratio est: tum quia non satisfaceret suo officio, quod est docere vera, refutare falsa. tum, quia discipulis, quorum intellectibus errores infeminaret, esset graviter injurius. & ideo teneretur restituere, hoc est, errores tollere, & dedocere. Dixi: si ita communiter doceret. nam una, vel altera vice id facere non videtur continere gravem malitiam propter levitatem materiæ.

V. Corollarium IV. Etiam Confessarius licitè respondet pœnitenti juxta sententiam alienam contra propriam, modo illa sit verè, & practicè probabilis. Est communis doctrina, & sequitur ex dictis. Hinc interrogatus à Confitente, an teneatur ad restitutionem? An sit obligatus ad jejunandum? &c. licitè respondet, non teneri, non obligari, quando scit, dari sententiam probabilem id docentem, quamvis eam ipse non teneat. Immo quando sunt duæ sententiæ, una rigida obligans v. g. ad jejunium; altera benigna excusans à jejunio, videtur etiam obligatus, ut Respondeat secundum benignam: sicut colligitur ex dictis n. 2. licet ipse teneat rigidam. Optimè tamen in istis casibus agit Confessarius, quando quidem non dicit, esse obligationem jejunandi, restituendi &c. svadet tamen hoc ipsum horrandò ad tutiora, & perfectiora, ostendendò occasionem meriti & similia.

VI. Corollarium V. Omnis Confessarius sive ordinarius, sive delegatus tenetur absolvere pœnitentem ex opinione probabili operantem, quamvis ipse sequatur contrariam. Veluti con-

tingeret, si Confessarius judicaret, contractum aliquem esse usurarium, quem tamen Titius v. g. probabiliter judicaret, non esse usurarium, eumque contra sententiam Confessarij vellet inire. In hoc casu Titio non potest denegari Sacramentalis absolutio. Navarr. *in man. c. 26. n. 4.* Sayrus *in clavi lib. 1. c. 9. à n. 23.* Sanchez. *loc. cit. n. 29.* Layman. *lib. 2. tract. c. 5. §. 2. n. 20.* Diana *ubi supræ resol. 11.* Castrop. *pu. 4. n. 2.* Bardi *c. 21. n. 5.* & alij, estque communis sententia. Ratio est: quia Confessarius audita confessione tenetur absolvere quemlibet confitentem rectè dispositum. Sed sequens sententiam probabilem etiam contrariam persuasioni Confessarij est rectè (si aliud nihil obstat) dispositus; ergo Confessarius tenetur eum absolvere.

VII. Cæterùm quale & quantum sit peccatum tali pœnitenti negare absolutionem, non ita liquet. Sayrus existimat, id non semper esse peccatum mortale, eò quòd Confessarium ab hec sæpè excuset bona fides, &, ut addit Vasquez relatus à Bardi, zelus propriæ opinionis. Adstipulatur Thomas Sanchez credens, ob parvitatem materiæ posse contingere, ut committatur peccatum veniale tantùm, puta si confessio foret admodùm brevis, vel de meris venialibus. Censet enim, pœnitenti tunc non inferri gravem injuriam, nec injungi grave onus, si cogatur confessionem repetere apud alium Confessarium, Joan. Sanchez apud Castrop. *n. 3.* Dicit, esse peccatum mortale, quando pœnitens confessus est mortalia. Castrop. tenet, Confessarium, si credat, pœnitentem non obstante contradictione suæ sententiæ esse rectè dispositum, isque nolit consentire in denegationem absolutionis, probabilius committere peccatum mortale, si non absolvat, sive confessio sit de mortalibus, sive de venialibus tantùm. Ratio ipsius est: quia etiam confitentem solùm venialia (de mortalibus enim videtur res certa) privat magno beneficio Sacramenti, ad quod habet jus: ergo

ergo infert illi gravem injuriam, & graviter peccat. Ant. probat. nam si quis ex voto teneretur confiteri, solùmque haberet peccata venialia, procul dubio graviter peccaret, si non confiteretur: ex quo videtur colligi, esse materiam gravem, tam adigere pœnitentem ad iterandam confessionem venialium, quàm ad carendum fructu, ac beneficio illius. Neque refert, privationem ejusmodi beneficij, ac damnum à pœnitente facilè reparari posse venialia rursus alteri confitendo. nam præterquàm, quod hæc reparatio respectu negantis absolutionem sit merè per accidens, in metienda gravitate damni non debet attendi, qua ratione damnificatus id possit reparare, sed ejus natura, ut est in se. Hic modus sentiendi, licet paulùm severior, præplacet mihi, saltem per se loquendo.

VIII. Corollarium VI Quando Superior probabiliter existimat, id, quod præcipit esse licitum, subditus tenetur obedire etiam contra propriam sententiã, qua probabiliter, vel omninò probabiliùs judicat, rem præceptam esse illicitam. Sayrus c. 12. à num. 2 Sanchez 6 in Decal c. 3. n. 6. Layman. loc. cit. n. 11. Sporer de Consc. prob assert. 8. § 4. n. 46. & est communis sententia. Prob. quotiescunque certum est, Superiorem justè præcipere, subditus tenetur obedire. Sed certum est, Superiorem præcipientem juxta sententiam probabilem justè præcipere; ergo subditus ita præcipienti tenetur obedire. mai. constat, mi. ostenditur. Superior hoc ipso, quòd sit superior, habet certum jus, & possessionem præcipiendi non solùm id, quod est re ipsa licitum, sed etiam id omne, quod non constat esse illicitum. & quod ipsi prudenter apparet esse licitum, prout diximus c. præced. Atqui in casu nostro non constat, id, quod præcipitur, esse illicitum; imò Superiori prudenter apparet esse licitum: ergo Superior habet certum jus, & possessionem id præcipiendi. ergo certum est, Superiorem præcipientem juxta sententiam probabilem justè præcipere.

IX. Quòd si subditus habeat opinionem probabilem oppositam

ram opinioni probabili, vel etiam probabiliori Superioris, non quidem de ipsa re præcepta, quòd sit illicita, sed quòd ipse in aliquo casu parere non teneatur, tunc potest quidem obedire, non tamen tenetur. Docent ita Sayr. *ubi supra num. 3.* Sanchez. *num. 7.* & aliis relatis Castrop. *punct. 6. num. 1.* Ratio primi est, tum, quia subditus tamdiù licitè potest obedire superiori, quamdiù non constat, eum injustè præcipere: atqui in simili casu non constat, Superiorem injustè præcipere; ergo, tum, quia licitè relicta propria sequi potest sententiam probabilem Superioris. Ratio secundi est: quia hïc jus & possessio præcipiendi ex parte Superioris non sunt certa, eo ipso, quòd sit opinio probabilis negans, subditum esse obligatum ad obediendum, ipseque Superior solùm probabiliter existimet, subditum esse obligatum. Ergo non est certum, quòd Superior justè præcipiat, sed solùm probabile: & consequenter subditus probabiliter solùm tenetur obedire, & probabiliter non tenetur. adeòque non aufertur ipsi jus, ac libertas sequendi utramlibet sententiam probabilem sive suam, sive Superioris.

X. Verùm supposita veritate hujus doctrinæ surgit argumentum satis robustum contra sententiam communem *num. 8.* assertam probans: ejus quoque oppositam esse probabilem. In forma sic arguitur: subditus probabiliter existimans, quòd non teneatur obedire, non tenetur obedire, ut primùm ostendimus: sed subditus, cui est probabile, rem præceptam esse illicitam, probabiliter existimat, quòd non teneatur obedire; ergo subditus, cui est probabile, rem præceptam esse illicitam, non tenetur obedire. *mi. prob. nam in primis non videtur, unde quis rationabilis opinari possit, nullam esse obligationem obediendi, quàm ex probabili inhonestate materiæ præceptæ.* Deinde: dum est probabile subdito, quòd non teneatur obedire, possessio præcipiendi ex parte Superioris non est certa, sed solùm probabilis: ergo etiam, dum

dum est illi probabile, rem præceptam esse illicitam, possessio præcipiendi est solùm probabilis. sicut, dum est certum, rem præceptam esse licitam, possessio præcipiendi est certa, & dum est certum, rem præceptam esse illicitam, possessio præcipiendi est nulla. Atqui ubi possessio præcipiendi ex parte Superioris est incerta, & solùm probabilis, subditus probabiliter existimat, quòd non teneatur obedire; ergo ille, cui est probabile, rem præceptam esse illicitam, probabiliter existimat, quòd non teneatur obedire. Confirm. primo. Superior nunquam fuit in possessione præcipiendi rem illicitam: ergo dum est probabile, rem præceptam esse illicitam, etiam est probabile, Superiorem non habere jus eam præcipiendi. sed dum est probabile, Superiorem non habere jus præcipiendi, subditus probabiliter non tenetur obedire; ergo dum est probabile, rem præceptam esse illicitam, subditus probabiliter non tenetur obedire. Confirm. Secundo. Quando quis existimat probabiliter, peccatum à se commissum non esse mortale, sive jam semel esse subjectum clavibus, illud non tenetur confiteri: veluti probat pluribus relatis cit. Sanchez. 1. in Decal. c. 10. n. 76. ergo similiter existimans probabiliter, rem præceptam esse illicitam, non tenetur eam exequi. conseq. prob. tum, quia præceptum Superioris non est censendum obligare strictiùs, quàm præcepta Christi, & Ecclesiæ. tum, quia idèd verum est Ant. quòd propter opinionem probabilem confitentis præceptum de integritate materiali confessionis respectu talis peccati sit solùm in possessione probabili. Atqui etiam in casu nostro præceptum Superioris de executione rei probabiliter illicitæ est solùm in possessione probabili, & incerta; ergo. Judico, hanc sententiam esse satis probabilem. eam defendit Castrop. à n. 5. cum pluribus aliis, quos refert n. 6. communis tamen opposita in praxi est semper suadenda. Vis tota utriusque in eo videtur sita, quòd una velit, Superiorem

Bb

habere

habere jus certum præcipiendi non solum ea, quæ sunt certò licita, sed etiam illa omnia, quæ non sunt certò illicita: altera verò contendat, Superiorem habere jus certum præcipiendi ea tantum, quæ sunt certò licita.

XI. Subditus probabiliter existimans, Superiorem non esse legitimum eò, quòd opinetur non esse legitime electum, & confirmatum, tenetur præcipienti obedire. Idem dicendum est, quando est utrimque probabile, an res præcepta excedat potestatem, vel jurisdictionem Superioris. Sanchez. 6. in Decal. c. 3. n. 29. Ratio est: quia Superior (ut supp.) est in legitima possessione Superioratus: ergo tamdiù reputandus est legitimus Superior, quamdiù oppositum non est certum: ergo non est æquum, ut subditus credat, ipsum non legitime præcipere, seque ab obligatione parendi esse solutum. Nihilominus etiam contraria sententia probabilis est, quam aliis relatis tenet Castrop. n. 8. Ratio est: quia tunc possessio præcipiendi non est certa, sed solum probabilis propter sententiam probabilem subditi. Atqui dum jus & possessio præcipiendi est solum probabilis, subditus, licet possit, non tenetur obedire: velut ostendimus n. 9. & 10. ergo.

§. II.

An Minister Sacramenti, vel recipiens Sacramentum licite sequatur sententiam probabilem minus tutam relictam tutiori?

SUMMARIUM.

12. *Quæ sit sententia tutior, & minus tuta?* 13. *Circa essentialia Sacramenti minister tenetur sequi sententiam tutiorem.* 14. *Id tamen intelligendum est extra casum necessitatis.* 15. *Depellitur instantia.* 16. *Minister extra necessitatem sequens sententiam minus tutam circa essentialia Sacramentorum peccat mortaliter.* 17. *Etiã recipiens Sa-*
cra-